

มงคลที่ ๙

วินโย จ สุสิกฺขิตโต : มิวินัย

พระมหาจิตติภัทร อจธมฺโม
(อ.ธ.เอก,ป.ธ.๕,พ.ม.,พธ.ม.,Ph.D)

วินโย จ สุสิกฺขิตโต
วินัยที่ศึกษาดีแล้ว

มีระเบียบ	แบบแผน	เป็นแกนหลัก
ไว้บังคับ	กิริยา	อัชฌาสัย
เป็นคนดี	ต้องดี	มีวินัย
คอยคุ้มภัย	ให้เรา	เกิดมงคล ^๗

มงคลข้อที่ ๙ พระพุทธองค์ทรงให้ความสำคัญที่ ความมีวินัย ดังพุทธวจนะว่า วินโย จ สุสิกฺขิตโต แปลตามรูปศัพท์ว่า มีวินัยที่ได้ศึกษาดีแล้ว วินัยในพระพุทธศาสนา หมายถึงคำสั่งเช่น สั่งให้ ทำอย่างนั้นอย่างนี้ ไม่ให้ทำอย่างนั้นอย่างนี้ ซึ่งเป็นลักษณะของคำว่า วินัย

คำว่า วินัย ศัพท์เดิมเป็น วิ+นี คำว่า วิ แปลได้ ๓ อย่าง คือ ๑.แปลว่า วิเศษ ๒.แปลว่า แจ่ม และ ๓.แปลว่า ต่างๆ ส่วนคำว่า นี แปลว่า นำไป ดังนั้น เมื่อนำคำว่า วิ มานำหน้าคำว่า นี สำเร็จรูปเป็นวินัย ฉะนั้น คำว่า วินัย จึงแปลตามรูปศัพท์ได้ ๓ อย่างคือ...

^๗ ธรรมโกศอาจารย์,พระ, มงคลชีวิต (พิมพ์โดย ธรรมสภา กรุงเทพฯ ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์)

๑.วินัยนำไปตีหรือวิเศษ หมายความว่า วินัยทำให้นักเรียน นักศึกษา ทหาร ตำรวจ ตลอดถึงพ่อค้า ประชาชนเป็นต้นที่ดี และวินัยอีกนั้นแหละที่ทำให้ลูกหลานชาวบ้านทั่วๆไปกลายเป็นพระภิกษุ สามเณรที่ดี ในพระพุทธศาสนา

๒.วินัยนำไปแจ้ง หมายความว่า วินัยเป็นเครื่องจำแนกให้รู้ว่า ธาตุแท้ของบุคคล กลุ่มบุคคล นั้นๆว่า เป็นใครกันแน่ นักเรียน นักศึกษา ทหาร ตำรวจ อุบาสก อุบาสิกา หรือ พระภิกษุ สามเณร..ฯ เพราะกลุ่มบุคคลดังกล่าวนั้น นอกจากจะปฏิบัติตามวินัยหรือกฎหมายบ้านเมืองแล้ว ยังต้องปฏิบัติตามวินัยเฉพาะกลุ่มอย่างเคร่งครัดด้วย เช่น กลุ่มของพระภิกษุ สามเณร เป็นต้น

๓.วินัยนำไปต่างๆ หมายความว่า วินัยเป็นเครื่องจำแนกกลุ่มบุคคลให้มีลักษณะต่างๆกัน เช่น กลุ่มบุคคลที่ส่องสมุพักพวก และมีศัตราวุธไว้เพื่อสู้รบกันกับบุคคลอื่น ถ้าเป็นกลุ่มที่มีวินัยก็เรียกว่า กองทหาร ถ้าไม่มีวินัยก็เรียกว่า กองโจร ฯ ฉะนั้น วินัยจึงเป็นเครื่องจำแนกบุคคลให้นำไปตีหรือวิเศษ นำไปแจ้ง และนำไปต่างๆ^๔

วินัย เป็นข้อบังคับ เป็นข้อปฏิบัติ เป็นระเบียบแบบแผนที่ใช้ควบคุมสังคมซึ่งมีชื่อเรียกกันหลาย อย่างเป็นต้นว่า พระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา กฎหมาย คำสั่ง กติกา เป็นต้น ซึ่งก็เป็นเรื่องของวินัย ทั้งสิ้น

วินัยในทางพระพุทธศาสนา

๑.อาคาริยวินัย เป็นวินัยสำหรับชาวบ้านผู้อยู่ครองเรือน จำเป็นต้องมีวินัยไว้เป็นที่พึ่งพาทั้งในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งจำแนกเป็น ๔ ประเภทคือ

๑.๑ ไตรสรณคัมภ์ เป็นวินัยเบื้องต้นสำหรับควบคุมจิตใจให้อยู่ในระเบียบอันดีงาม ยึดเอาคุณพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งที่ระลึก

๑.๒ คีล ๕ หรือเบญจศีล ซึ่งเป็นข้อห้ามเบื้องต้นที่จะต้องระมัดระวังงดเว้นตลอดไป และยังเป็นพื้นฐานของวินัยทุกประเภทด้วย

๑.๓ คีล ๘ หรือศีลอุโบสถ เป็นวินัยที่ควบคุมจิตใจให้ห่างไกลจากกามกิเลสหรืออารมณ์ต่างๆ เช่น โลภ โกรธ หลง เป็นต้น

๑.๔ กุศลกรรมบถ ๑๐ ประการที่เป็นบุญเป็นกุศล และเป็นทางให้เกิดความสุขทั้งในภพนี้ และภพหน้า^๕

๒.อนาคาริยวินัย เป็นวินัยสำหรับพระภิกษุโดยเฉพาะ ซึ่งเมื่อกกล่าวโดยย่อ มีอยู่ ๔ ข้อคือ

๒.๑ ปาฏิโมกขสังวรศีล ความสำรวมในพระปาฏิโมกข์ ได้แก่ คีล ๒๒๗ เริ่มตั้งแต่ปาราชิก ๔ สังฆาทิเสส ๑๓ เป็นต้น

๒.๒ อินทริยสังวรศีล ความสำรวมในอินทริย์ทั้ง ๖ คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย และจิตใจ

๒.๓ อาชีวนิยาสังวรศีล การเลี้ยงชีพในทางบริสุทธิ์ ไม่หลอกลวงเขาเลี้ยงชีพ เป็นต้น

๒.๓ ปัจจัยสันนิสสิตศีล ให้พิจารณาปัจจัย ๔ มี จีวร อาหารบิณฑบาต ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรคเป็นต้น

การมีวินัย ยิ่งมีมากเท่าไร ก็ยิ่งเป็นความเจริญก้าวหน้าแก่ชีวิตของตนมากเท่านั้น หมายความว่า นอกจากจะได้รับผลดีดังกล่าวมานั้น คนมีวินัยแม้เพียงศีล ๕ ก็ยังทำสังคมให้สงบสุขได้มาก เพราะ

^๔ ปิ่น มุฑกันต์,พ.อ. มงคลชีวิตภาค ๑,(โรงพิมพ์ อมรการพิมพ์ กรุงเทพฯ พิมพ์ครั้งที่ ๕ พ.ศ.๒๕๒๗.

^๕ ธรรมโกศาจารย์,พระ, มงคลชีวิต (พิมพ์โดย ธรรมสภา กรุงเทพฯ ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์)

สังคมที่เดือดร้อนอยู่ในปัจจุบันเกิดขึ้นจากการขาดวินัยคือศีล ๕ นี้เป็นจำนวนมาก แม้คนที่ทำตามกฎหมายของบ้านเมืองก็ชื่อว่า เป็นผู้ที่มีวินัยทั้งสิ้น ยิ่งปฏิบัติเคร่งครัดได้มากก็ชื่อว่า มีวินัยมาก ย่อมเป็นมงคลแก่ชีวิต คนมีวินัยไม่ต้องสะดุ้งกลัวเรื่องความประพฤติว่า จะมีใครมาเอาผิดแก่ตน ย่อมมีความกล้าหาญเมื่อเข้าไปสู่ที่ชุมชน ทั้งเป็นที่รักเคารพนับถือของคนทั่วไป เป็นผู้สง่างามในที่ทุกสถาน ย่อมได้รับการต้อนรับด้วยดีในทุกที่ ย่อมทำหมู่คณะให้ตั้งงาม น่าดู น่าเลื่อมใสทั้งเป็นเหตุให้การปฏิบัติสมาธิภาวนาได้ผลดีอีกด้วย เพราะศีลเป็นพื้นฐานโดยตรงต่อการพัฒนาสมาธิภาวนา ฉะนั้น การมีวินัยดี จึงเป็นอุดมมงคล